

EDITORIAL

Quan arribi a les vostres mans el número 115 penseu que fa divuit anys que va sortir el primer número, il·lusionat i poruc, però amb la convicció que tant per a la vila de Tarroja com per al nostre país podria ser una eina positiva.

Ara, potser som igualment febles però hem assolit la majoria d'edat.

Aquesta publicació neix en la coincidència de l'estada entre nosaltres del professor Charles Merrill, justament per documentar-se de la tesis catalana sobre l'origen del descobridor d'Amèrica.

Fa ben pocs dies que Charles Merrill féu un viatge a Catalunya, amb visita a Tarroja i Cervera inclosa, i presentà al Centre d'Estudis Colombins de Barcelona el llibre que ha fet en anglès, naturalment per als lectors de parla anglesa, sobre l'origen del descobridor.

A ell volem agrair-li el treball desinteressat i l'atenció per un

tema que és especialment nostre, dels catalans.

Rebi la nostra felicitació i que el seu llibre contribueixi a mentalitzar tanta gent que, sense reflexionar-hi, accepta capítols d'una història tergiversada i falsa.

Grup de tarrogens amb Charles Merrill.

NOTÍCIES

• El dia 1 de novembre, diada de Tots Sants, a la sala de la vila, a la tarda ens vam distreure una bona estona amb la pel·lícula musical -Grup Abba- "Mammamia" distreta i fresca, que ens va servir per treure cabòries d'una setmana massa estressada. Alhora, l'Ajuntament va tenir el detall de repartir paperines de castanyes recentment torrades, que ens van ajornar la gana fins a l'hora de sopar. Bona pensada! Volem més tardes de distracció.

• El regidor Domènec Giralt presenta la seva renúncia al consistori. Una notícia no esperada que ens causa tristesa. Respectem, però, el seu determini i els motius d'aquesta decisió.

• La Núria Verdés, col·laboradora habitual a la nostra revista, persona jove i que s'esforça en l'organització de festes i actes, per als joves i no tan joves, de la nostra població, se n'ha anat, tot travessant l'Atlàntic, a les terres llunyanes d'Amèrica del Sud. Entre turisme, aventura i reflexió, estem segurs que trobarà tot el que des de

Tarroja durant temps somiava. Li desitgem una bona estada, molta descoberta i un munt d'energia en el seu interior, perquè al seu retorn siguem tocats de tot el bé que ens pugui transmetre. Fins aviat, Núria.

• Després de quatre mesos orfes de rector, el dia 16 de novembre, mossèn Xavier Novell, secretari del nostre bisbe de Solsona, que ens ha acompanyat durant dos mesos i escaigs cada diumenge, ens va notificar l'anomenament de mossèn Jaume Prat com a rector de la nostra parròquia. El dia 7 de desembre a la una del migdia, va dir missa a la nostra parròquia i el dia de la Puríssima, 8 de desembre, a la parròquia del Llor, ja que a partir d'ara, el servei religiós de la missa dominical quedarà organitzat de la manera següent:

-Primer i quart diumenge de cada mes, a la parròquia de Tarroja, a la una del migdia.

-Tercer diumenge, a la parròquia del Llor, A la una del migdia.

-Segon i cinquè diumenge, s'haurà d'anar a missa a Guissona o a Cervera, ja que a les nostres parròquies no hi haurà celebració

Tota la resta de serveis, que es facin a la parròquia, haurem d'esperar que mossèn Prat ens els notifiqui en el moment de la seva presa de possessió.

La figura del rector de poble, durant centenars d'anys, tan propera a la parròquia, a les famílies, a la vida dels nostres petits pobles, a poc a poc, sigui per les exigències dels temps, dels canvis de mentalitat, del descuit o l'abandó de la fe de molts feligresos, o tal vegada una mica per tot, el resultat és que els nostres seminaris, cada dia més desproveïts de seminaristes, obliguen a noves accions als bisbats i a les parròquies.

Els feligresos haurem d'assumir i fer l'esforç d'integrar-nos a la parròquia més propera i sobretot compartir l'escassetat de recursos, que el bisbat ens posa a disposició. Potser fidelitzar les nostres relacions amb els veïns del Llor i desempobrir la mesquinesa d'experiències que sovint es donen en els nostres pobles, ens pot obrir un bast horitzó d'enriquiment personal i col·lectiu que pot esborrar límits i fites entre veïns i poblacions.

- Any de pluges i sembla que també de bolets, qui és un bon buscador n'ha trobat per fer una generosa anyada. Potser amb aquesta maleïda crisi econòmica que tant ens aventurenfa dies, haurem de tornar tots, a cercar els fruits que el bosc generosament ens dóna, no tant pel plaer de consumir-los, com per la necessitat de tornar-los a introduir en els nostres àpats. Bona salut als boletaires.

- Als que estimem la nostra terra ens sap greu que la represa del pessebre vivent trobi tants entrebancs. Aquest pessebre, obra de tot un poble, ha estat una veritable mostra de cultura, gairebé exemplar. Tots hem admirat el treball de tanta gent, l'enginy dels capdavanters i l'èxit que havien assolit.

Tots descobríem racons i raconets del poble o dels baixos d'una casa, que prenién un relleu especial. El fet de presentar els

oficis ha constituït Sant Guim en un museu didàctic de categoria.

Gent que ha vingut de fora, de països europeus i fins i tot americans han sortit

del pessebre impressionats i sense entendre com en un poble tan petit s'hi pot fer aquest muntatge de meravella.

Endavant Santguimencs!

Les institucions no poden deixar-ho perdre i hi han donat el seu suport, aprofitant l'esforç voluntari generós de tanta gent, perquè tot sigui més fàcil.

Esperem poder venir molts a gaudir-ne.

Agraïment

Tot hi que han passat dies i podríem dir que ha plogut molt, certament. No ens perdonaríem deixar

en el record, la nota que ens fan arribar la Ma. Lluïsa i el Josep, que transcrivim: *“Us agraïm el ressò que heu fet del nostre enllaç a Terra Rubra del mes de juliol/ agost, i us adjuntem una fotografia del nostre matrimoni”* Mª Lluïsa i Josep

ESCRIUEN ELS NOSTRES LECTORS

Els transgènics

En el darrer número de “Terra Rubra” llegeixo que el Sr. Josep Pàmies, pagès, a qui notinc el gust de conèixer, va transmetre als tarrogencs, i públic assistent, mitjançant una xerrada col·loqui, les seves reticències i inquietuds respecte als conreus de plantes transgèniques.

Confesso que de l'ofici de la pagesia no en tinc ni la més remota idea, malgrat que tots els meus avantpassats es guanyaren així la vida i alguns familiars, a hores d'ara, encara treballen la terra i la ramaderia lletera. Dic això perquè potser no sigui la persona més adient per exposar algunes reflexions que poden semblar, contràries a les tesis del Sr. Pàmies. No, no és aquesta la meua intenció, simplement vull fer notar que l'agricultura basada en llavors, prèviament tractades en sofisticats laboratoris, no ha de tenir necessàriament, efectes nocius per als consumidors. He llegit molt, moltíssim, sobre el tema i crec, sincerament, després de comparar opinions a favor i en contra, que tot depèn, dependrà, dels controls que les autoritats sanitàries de la Unió Europea decideixin implantar, a fi i efecte d'evitar enganys i falses manipulacions.

La descoberta de com poder llegir el codi genètic dels éssers vius ha obert, de bat a bat, les portes d'una nova forma d'entendre la ciència, fins fa poc impensable, i que ja està incidint, espectacularment, en

els camps, entre altres, de la medicina i la nutrició.

Aconseguir, per posar un exemple, que alenteixi el procés de putrefacció, no ha de representar cap perill per a l'organisme mentre se li conservin intactes les propietats vitamíniques i anticancerígenes que posseeix de forma natural. Una cosa res té a veure amb l'altra, són processos diferents duts a terme per gens independents del conjunt que conforma el fruit. De fet, les mutacions es venen produint des de fa milions d'anys sense que la mà de l'home hi tingui res a veure. En la memòria de tots està viu el desgavell econòmic que, a finals del segle XIX, va provocar la plaga de la fil·loxera. Centenars de pagesos es van arruïnar convertint-se en un dels sotracs més penosos que mai ha patit el camp català. Tanmateix, la solució al greu problema, consistí en arrencar tots els ceps substituint-los per una espècie de procedència americana resistent a l'atac de l'insecte. La naturalesa, sempre sàvia, havia creat un gen diferenciador que li potenciava les defenses, i no per això es va considerar com una planta que podia atemptar contra la nostra salut. A hores d'ara l'home, amb l'enorme bagatge de coneixements científics adquirits des de llavors, està en condicions de dur a terme allò que abans era patrimoni exclusiu de l'atzar. Amb la sempre necessària honradesa empresarial, acompanyada d'un estricte

control extern, no hem de tenir por. Deixem que els científics treballin amb llibertat i compromís.

Ara bé, sí que estic totalment al costat del Sr. Pàmies quan es mostra preocupat per la dependència, que les noves llavors, puguin crear vers les grans companyies internacionals . És ben cert, i s'hi haurà d'estar molt atents, sobretot per part dels sindicats pagesos i dels polítics nacionals i europeus. També hem de potenciar, i molt, la inversió interna; la província de Lleida ha de ser capdavantera en aquest aspecte. La lamentable frase atribuïda a Miguel d'Unamuno "Que inventen ellos" l'hem de foragitar per sempre. Si no, malament rai...

ANTONI MOLINÉ

Per reflexionar

Els primers viatges de descobriment no eren andalusos.

Així ho fa constar, entre altres, l'historiador Francisco Morales Padron (Historia del Descubrimiento y Conquista de America). Aquest llibre ha estat utilitzat a les classes de la Facultat d'Història de la Universitat de Barcelona, Morales Padron diu que els viatges andalusos van ser considerats "Viajes Menores o Andaluces" ... i aquests no es van fer el 1492...sinó amb posterioritat...

Els viatges andalusos són considerats viatges menors.

Els primers viatges serien Viatges Majors... però la Història Oficial ...els vol fer sortir de Palos i Palos seria Andalusia... No quadra...

M. T. B

COLOM OF CATALONIA

Recentment va ser el meu gran plaer de sortir del nou món i passar un mes al vell, principalment per treballar en una traducció de la obra mestra literària catalana Curial e Güelfa.

Però també hi vaig tenir l'avinentsa de presentar Colom de Catalonia: Origins of Christopher Columbus Revealed, llibre que vaig començar l'any 1990, quan passava un any a la Segarra.

En aquell any, i durant molts anys després, vaig llegir tot el que trobava sobre la qüestió dels orígens nacionals del descobridor d'Amèrica. Pensava publicar la meua pròpia aportació a la literatura colombina per coincidir amb el cinquè centenari del primer viatge de l'almirall (1992), però l'any va passar sense que pogués acabar el llibre. I de la mateixa manera vaig perdre més cinquè centenaris: el del segon viatge (1993), i del tercer (1998), i del quart (2002) i també el de la mort de Colom (2006). Mai no suposava llavors que no enllestiria el llibre fins que haguessin passat cinc cents des del casament del seu fill més gran, però entre l'una cosa i l'altra, així ha estat.

Vaig fer la presentació del llibre a la seu del Centre d'Estudis Colombins a Barcelona

el 14 de octubre. És trist què per a la immensa majoria dels sers humans, vinguin d'on vinguin, la qüestió d'on venia Cristòfor Colom no té gens d'importància, amb tot va ser un goig poder parlar a un grup de persones realment interessades pel tema.

El llibre està escrit en anglès i pensat per al públic que parla aquella llengua i dona per provat que Colom era tan i tan genovès com els tallarines "alla pesto". El primer capítol explica les teories que durant decennis s'han proposat segons les quals el nauta era d'Anglaterra, Còrsega, Extremadura, Castella,

Portugal, Grècia, Noruega i Croàcia. Tot el segon capítol reconta amb tota l'objectivitat possible la versió "oficial", segons la qual va néixer a Itàlia l'any 1451 i nova trepitjar terra catalana fins la tornada del primer viatge, l'any 1493. Després s'expliquen totes les raons per dubtar de la tesi italiana: el silenci sobre els orígens de Colom dels documents

contemporanis de l'estat, de Colom mateix i de la seva família, dels Reis Catòlics, de la ciutat de Gènova, de cronistes a Itàlia i a Espanya; el fet que l'home que vingué a ser anomenat "Cristóbal Colón" que va arribar a Castella el 1485 no era la mateixa persona que el "Cristoforo Colombo" dels documents genovesos.

En la discussió de les teories no "oficials" que es feia en el primer capítol es veia

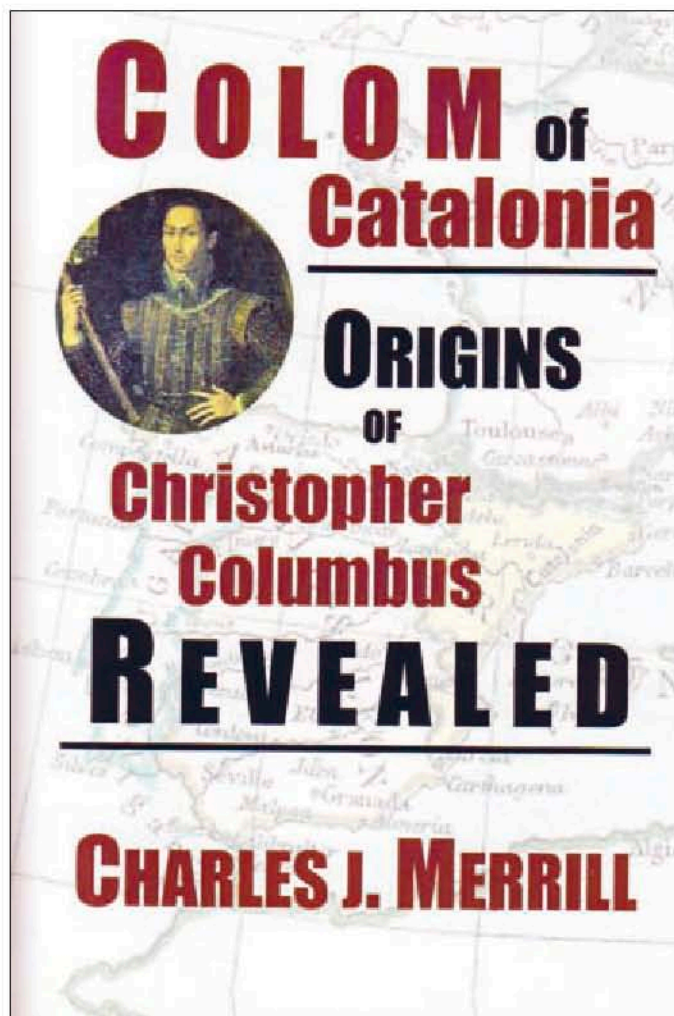
que cap d'elles no era convincent, ja que no era ni italià, ni anglès, cors, extremeny, castellà, portuguès, grec, norueg ni croat. En el capítol 4 es fa un repàs complet de la teoria catalana, des dels primers llibres de Luis Ulloa y Cisneros fins als més recents. En el cinquè capítol es proposen les raons que es troben en la literatura ressenyada al quart capítol per acceptar la real possibilitat de la teoria catalana. Al capítol 6, "Els Trastàmars", es veuen els motius lògics

per l'ocultació de la identitat del descobridor, que tenen a veure amb la política de la Península Ibèrica del segle XV. I al capítol 7 veiem que tota una sèrie de qüestions que han sorgit arran de la biografia de Colom tenen respostes raonables si s'accepta la teoria catalana.

En la Conclusió del llibre es presenta la que considero una de les teories amb més credibilitat de l'origen més específic de Colom, segons la qual va néixer o va passar la joventesa a la Segarra, i més precisament a Tarroja.

Colom of Catalonia es publicarà en català el setembre del 2009. Si tinc sort, llavors podré fer un altre viatge a Catalunya, i estaré molt content si puc passar pel bonic poble on es publica la revista Terra Rubra, poble recordat per mi, com per Colom, amb enyorança.

CHARLES J. MERRILL

COLOM I LES ESPINGARDES

És del tot segur que Colom va portar algunes armes de pólvora en el primer viatge. En el segon, amb 1000 homes, encara més. D'aquest viatge sabem que es va organitzar a Barcelona, però no queden registres on s'esmentin les armes, ni qui les va subministrar.

En els documents dels viatges de Colom s'esmenten tres tipus d'arma de foc: "espingardas", "falconetes" i "bombardas"

Per sort o per casualitat ens ha quedat el memorial que Colom va enviar als reis el 30 de gener 1494 per mà d'Antoni de Torres on podem llegir:

"ítem diréis a Sus Altezas cómo aquí han venido más de dos-sientas personas sin sueldo, e ay algunos d'ellos que sirven bien e aun a los otros por semejante se mandan que lo fagan así, e porque para estos primeros tres años será gran bien que aquí estén mil ombres para asentar e poner en muy gran seguridad esta isla e ríos de oro, e aunque oviese ciento de cavallo, no se perdería nada, antes parece necesario, aunque en estos de cavallo, fasta que oro se embie..."

"D'estas doscientas personas que aquí dise que fueron sin sueldo, mandan Sus Altezas que entren en logar de los que han faltado y faltaren de los que iban a sueldo...."

*"...cuandose dexaron los que se mostraron armados e tomaron otros que daban algo a quien las trocava, parece que sería bien que se mandasen traer doscientas corassas e **cient espingardas** e cient ballestas e mucho almazén, que es la cosa que más menester abemos, e de todas estas armas se podrán dar a los desarmados en descuento de su sueldo."*

Del text es desprèn que vol armar els 200 homes que (per no complir els requisits) no

havia armat abans de sortir de Barcelona. I els altres 1000? És evident que anaven armats, però s'ha perdut el registre de compra de les seves espingardes

Durant els viatges de Colom i la reconquesta del sud d'Itàlia, Èibar (Guipúscoa), que ensems amb tota la vall del Deba, ha estat parafrasejada per part dels historiadors castellans com l'armeria de les espanyes, encara que depenia del senyor de Viscaia (súbdit de Castella), era part del bisbat de Pamplona i el regne de Navarra no és anexas fins al 1512. Per tant l'any 1492 difícilment podia ser-ne l'origen.

.. "los demás territorios de Guipúzcoa estaban adscritos a la sede episcopal de Pamplona, salvo las tierras delimitadas por los ríos Bidasoa y Oyarzun que dependían de la diócesis francesa de Bayona" ..

Però no cal dubtar-ho, les armes i la pólvora d'en Colom així com les de la conquesta de Granada i d'Itàlia eren catalanes. Així com les del setge de Màlaga (1487), aquest darrer documentat per Andrés Bernáldez

LA PÓLVORA CATALANA

*"e faltó pólvora en el real, mandó el rei una galera por pólvora a Valencia i prestamente fue venida con ella.." Andrés Bernáldez *història dels Reis Catòlics D. Fernando i Doña. Isabel (Impr. que fué de J. M. Geofrin. Sevilla 1869. Tom I. Cap. 813).**

Estaven assetjant Màlaga (1487), només cal mirar el mapa, Cadis i fins i tot Sevilla. Estaven molt més a prop que no pas València. El motiu és irrefutable. Aquest fet vol dir que cinc anys abans del descobriment d'Amèrica, en plena conquesta de Granada, la pólvora encara la feien a València i no a Castella (s'havien trobat coves de salnitre

a Múrcia), i per extensió també les armes de foc ja que aquestes no serveixen de res sense i no tenen cap sentit aquella...

De fet Jaume I ja disposava 200 anys abans, per a fabricar la seva pólvora, de l'únic subministre de salnitre de tota la Europa cristiana (segons "De Alquimia" en 3 manuscrits de Michael Scot, 1180-1236): el salnitre de la COVA DEL RAT PENAT de Collbató. Va posar el RAT PENAT a l'escut de València, perquè la guanyà amb eixa pólvora..."

El nom "pólvora" en castellà (origen llunyà: del llatí "pulver") és una paraula catalana que en castellà significa "polvo" (obtingut amb la mà de morter), com català és també el seu component més crític: el "salitre" (del català "salnitre")

Curiosament en quasi totes les altres llengües veïnes, passa el mateix, la pólvora són els "polvos" per excel·lència o la seva traducció a aquesta llengua. La paraula "pólvores" està

Cova del salnitre de Collbató.

documentada en català (amb el significat de "polvos" obtinguts en un morter), 200 anys abans que en castellà o portuguès. A més a més quan apareix en aquestes dues llengües (a partir del s. XV) tan sols té el significat de "pólvores explosives" per al "polvo" genèric o "pols" dipositat de l'aire existeix una altra paraula (polvo - pou).

Segons l'entrada en el DRAE "salitre" en castellà ve del català-provençal "salnitre" i a la Provença no n'hi ha.

Segons Coromines la menció de la pólvora explosiva és anterior en documents catalans (document de Cahors 1345: "*canos fondus, balestas flagelades, carbo per aseiar los canos, trenta sieys liures et meja de salpetra, vint cinq de solphre viu, que feren comprar a Tolosa per far polveryas et traire los canos*", 1378: "*costaren les pólvores de la balesta del tro, 19 diners*"), que en documents castellans (1456: "*pólvora para el trueno*"). S'esmenta a la crònica de l'infant Alfons durant el setge de Tarifa (1340) i al setge d'Algecires (1342) -però utilitzada pels moros- encara que en M. Fdez: de Navarrete malinterpretant (amb molta mala fe) una frase d'en Capmany ("*la pudieron experimentar los castellanos*"), diu que l'empraven els castellans, quan en realitat la van patir en carn pròpia.

D'aquests indicis podem inferir que la pólvora va ser introduïda a la part cristiana de la península ibèrica a través d'un país de parla Catalana. D'aquí que la paraula que la defineix s'agafés del català...

És evident que la pólvora ens va venir de Xina -"Partington: A History of greek fire and gunpowder" -"Needham: Science in traditional China"- (igual que la seda, la brúixola, el paper -incloent l'higiènic-, els naips, la impremta, el paper moneda, "l'ombrella", el ventall, l'arada, els lents correctors, l'arròs, la pasta, la porcellana). Els artesans europeus van necessitar 400 anys per a trobar que el secret d'aquesta era el "caolí", el qual durant molt de temps, només era conegut a la Xina. Més endavant veurem la relació Xina-Catalunya...

Quins altres pobles del món celebren amb més profusió de pólvora les seves festes populars, que la Xina i el País Valencià?

Està documentat que el "Liber Ignium" de Marcus Graecus és una traducció feta a Espanya d'un llibre àrab, i de la mateixa manera als dos monjos a qui s'atribueix per separat, la invenció de la pólvora (Berthold Swartz -si és que va existir- i Francis Bacon), no els va poder arribar la fórmula per

generació espontània a tots dos, (encara que és probable que experimentessin en les proporcions dels seus components), els va haver d'arribar seguint la ruta de l'alquímia cap Europa, la ruta catalana.

Amb el seu origen remot fixat (Xina), alguns mantenen que la pólvora va arribar a través d'Itàlia, però aplicant el principi causa/efecte, si la pólvora hagués vingut d'algun país italià, hauria estat aquest el que hauria conquerit els territoris de la Corona d'Aragó (Nàpols, Sardenya, Sicília) i no al revés com va passar en realitat!. Al menys, segur que no la tenien els genovesos ja que van acabar cedint-nos Sardenya (Càller 1324)

TENÍEM ELS ELEMENTS: SALNITRE, SOFRE, ALQUÍMIA, LES FARGUES

“Nomès podia fabricar pólvora el que disposés dels seus elements..., Jaume I disposava del salnitre de la COVA DEL RAT PENAT de Collbató..., va posar el RAT PENAT a l'escut de València, per que la guanyà amb eixa pólvora...”

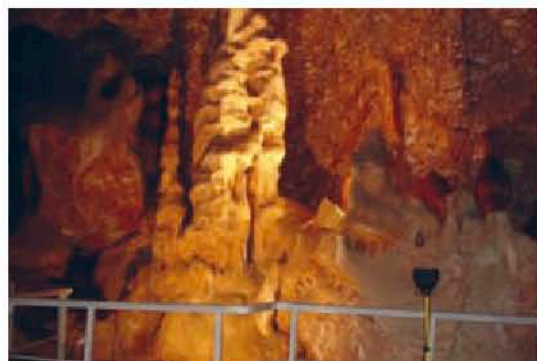
• 1234, Jaume I disposava del salnitre de la **COVA DEL RAT PENAT** de Collbató per fabricar pólvora i atacar amb coets el castell de Museros ·

• 1289, Jaume II en conquerir Múrcia va deixar els moros sense proveïment de salnitre en apoderar-se de les “coves del salitre” de Múrcia. Granada va seguir rebent per mar salnitre de Barbaria. ·

• 1487, Ferran el Catòlic en tallar la sortida al mar de Granada (conquesta de Màlaga), la va deixar sense el proveïment per mar del salnitre de Barbaria per fabricar pólvora. ·

• 1525, Francisco I en entrar en guerra amb Carles I es va quedar sense el salnitre de Catalunya per fabricar pólvora. Així li va anar a Pavia: 3000 arcabucers espanyols van massacrar 8000 cavallers francesos amb llança i armadura ·

• 1561, Isabel I Tudor en entrar en guerra amb Felip II, es va quedar sense poder importar el salnitre de Catalunya, i va haver de pagar “300 lliures or” al capità alemany Gerrard Honrik per les “Instructions for making salpêtre to growe” (el secret del “Feuerwerkbuch” -les nitràries-)

Cova del salnitre de Collbató.

SALNITRE

“Et in Hispania invenitur versus Aragoniam in quodam monte juxta mari”..– Michael Scott

–aquesta muntanya de l'Aragó al costat del mar només pot ser Montserrat-

Segons Michael Scot (a De Alquímia, 1180?-1236?, es conserven tres manuscrits) l'únic lloc de la Europa cristiana on es podia trobar el salnitre –el component més important de la pólvora– era Catalunya (a les coves de Collbató conegudes des de el Neocè –cova del Rat penat–, el guano (excrements de rat penat) dipositat al llarg de milers d'anys es va convertir en salnitre per lixiviació per aigua meteòrica.

Defet el mètode de les “nitràries” descrit al “Feuerwerkbuch” (manuscrit de Friburg) que es va fer servir a Alemanya el segle XV imita exactament el que la naturalesa ha fet tota sola durant aquests milers d'anys.

Més tard es van trobar coves de salnitre a Múrcia, que era d'on treia el salnitre el rey de Granada.

MANEL CAPDEVILA

PRESAGIS DE NADAL

Ja ve Nadal: al taronger lluent
Ho canta cada fulla.
Ho diu la molsa del torrent
i la rosada de les pedres mulla.

Ja ve Nadal: les canyes del camí
sommien la florida.
Portarem a l'Infant uns brots de romaní.
Ratlla de llum, l'estel ens crida.

I tot s'oblida, tant se val:
neguit i rems, a la fonema!
Dormi l'aixada en els rajols de l'era.
Pel cel de la carena ve Nadal.

TOMÀS GARCÈS (1975)

**Us desitgem unes bones festes de
Nadal i un venturós any nou!**

Museu de Vic: retaule de Verdú.

TERRA RUBRA

Full informatiu de la Vila de Tarroja

Consell de Redacció: *Josefina Canulla, Josep Condal,
Narcís Saladrigues i Mercè Torra.*

Col·laboradors: *Jeroni Artigas, Josep M. Llobet, Ramon Castellà,
Jaume Secanell, Alba Vallés, Núria Verdés i
Ramon M. Verdés.*

Correcció: *Servei Comarcal de Català del Consell Comarcal de
la Segarra*

<http://www.terrarubra.net>

c/e: revista@terrarubra.net

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió de qui el signa.

Núm. de compte de Caixa de Terrassa: 2074 0141 20 3211764105

Edita: «Comissió d'Estudis Tarrogencs»

C/ de l'Església, 1 - Tel. / Fax 973 52 00 65
25211 TARROJA

Muntatge i impressió:

Saladrigues, S.L. - Ctra. de Preixana, s/n - 25250 BELLPUIG

Dip. Legal: L-2107 - 1990

Consell
Comarcal
de la Segarra

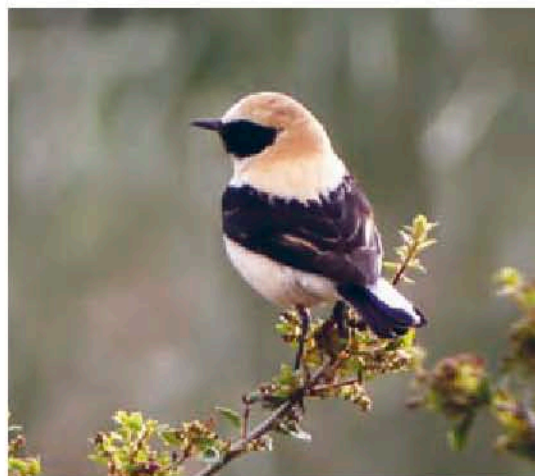
Ajuntament
de Tarroja

OCELLS DEL MOSTRE TERME (VII)

Còlit ros (*Oenanthe hispanica*)

Probablement un dels ocells més bonics que es poden veure a la Segarra. El còlit ros és, però, poc abundant i només ens visita a l'època de nidificació, primavera i estiu.

Aquest bonic ocell de colors crema i negre, és un habitant de terrenys secs, amb matolls i arbres de petita mida. S'alimenta principalment d'insectes i petits animals. Tot i no ser molt abundant, és molt conspicu (fàcil de veure) ja que el mascle sempre acostuma a marcar el territori a la punta d'un matoll o arbret, i quan és espantat, només fa una petit volada fins a una altra talaia propera.

A prop de Tarroja es pot veure cap a la zona de Los planters i Sant Antoni, seguint la carretera que va cap al Llor, a la zona nord.

Aligot comú (*Buteo buteo*)

El nostre rapinyaire més comú i abundant, l'aligot és un petit àguila que habita a tot Catalunya, en una gran varietat d'hàbitats. A la Segarra és força present, i roman entre nosaltres durant tot l'any.

L'aligot és un rapinyaire de mida mitjana, que s'alimenta principalment de rossegadors (ratolins, rates i ocasionalment algun conill) encara que també pot menjar rèptils (llangardaixos, serps...) o algun ocell.

Fa el niu en arbres grans, normalment a la riba de rius com el Sió. Els nius, fets de branques, poden arribar a ser força grans i són normalment ocupats any rere any.

L'aligot és un ocell fàcil de veure apostat a la branca d'un arbre o en els pals de la llum de qualsevol de les carreteres que envolten Tarroja, a l'espera de veure passar un ratolí i llençar-s'hi a sobre.

CARLES GRANDE FLORES

LA PLAÇA NOVA

Observem el canvi que ha experimentat la plaça Nova des del moment en què va ser feta aquesta fotografia.

Deuria ser temps de tardor, els arbres han perdut les fulles i la parra de l'eixida de la rectoria només pot exhibir el tronc nu del tot. Els personatges que es troben en la foto, la majoria homes i criatures, vestits segons l'època. Ens adonem com els homes porten americana i la bufanda gran posada al voltant del coll uns, altres amb més estil sobre una espatlla, alguns amb corbata, altres amb corbata de llacet, tots amb gorra, fins i tot els nens que llueixen bata, també signe d'un temps.

Només ens sembla veure un grupet de dones, a la dreta del portal, endreçades amb el davantal posat o tal vegada amb la sobrefaldilla. Tots mirant davant, aturats, com si esperessin veure alguna cosa, o tal vegada rebre una ordre.

A l'eixida de la rectoria hi ha un home que sembla manipular alguna cosa amb les mans, tal vegada una màquina de fotografiar ? Fotògraf, fotografiat.

Reparem amb els edificis, al campanar encara hi ha la campana grossa de l'obertura esquerra, senyal inequívoca d'uns anys que podem situar abans de la guerra, ja que aquesta campana, durant la guerra civil, fou feta caure i destruïda, va fer servei com a metralla. També és un altre senyal del temps, la custòdia que llueix sobre la cresta del mig de la façana de l'església, un altre símbol caigut.

Mentre observem i recordem el nostre passat, fem memòria de tot allò que el temps ha esborrat. Els nostres avantpassats seguiran vivint mentre algú de nosaltres els recordem. Bona memòria!

*Tarroja:
plaça Nova.*

L'EMBARGAMENT DELS BÉNS DE RAFAEL CABANELLES, CIRURGIÀ DE TARROJA (1798)

A les acaballes del segle XVIII vivia a la vila de Tarroja un cirurgià anomenat Rafael Cabanelles. El comportament d'aquesta persona no devia ser del tot correcte, ja que, seguint les ordres del vicepresident del Col·legi de Cirurgia de Barcelona, el governador de Cervera i el tinent de cirurgia de la mateixa ciutat van fer embargar, el dia 3 de setembre de 1798, els seus béns. Aquesta actuació, que es va portar a terme sota la responsabilitat del batlle de Tarroja, el qual en aquell temps era Ramon Capell, comportà la confiscació de set llençols, una vànova, dues estovalles, unes tovalloles, tres tovallons, una capa i quatre duros de plata. El cirurgià va considerar que aquest acte s'havia realitzat de forma il·legal, ja que, segons ell, ningú l'havia avisat i, en conseqüència, a casa seva només hi havia un nen d'uns nou anys i un germà del cirurgià que era dement. El batlle de Tarroja, però, es defensà dient que ell complia ordres dels seus superiors i que tot el que havia fet ho considerava legal.

A continuació donem la transcripció dels dos documents que ens assabenten d'aquest afer. El primer és l'acta notarial que conté l'escrit de protesta que va fer lliurar a la mare del batlle –aquest era absent– el cirurgià Rafael Cabanelles. El segon, que també és una acta notarial, inclou la resposta al document anterior donada pel batlle Ramon Capell. Aquests dos textos són els següents:

En la ciudad de Cervera, a los siete días del mes de setiembre, año de mil setecientos noventa y ocho. Por ante mí el infrascrito escribano y testigos que más abaxo se nombrarán, ha com-

parecido Francisco de Asís Inglés, uno de los porteros públicos y jurados de esta dicha ciudad, que, mediante el juramento que en el ingreso de su oficio prestó y que en quanto menester sea lo ratifica, haciendo relación que a la que serían entre las siete y ocho oras de la mañana del día seis de los susodichos mes y año, a solicitud de Rafael Cabanelles, cirujano de la villa de Tarroja, dio interpellación en escritos al magnífico baile de la dicha villa de Tarroja que es como se sigue:

«Muy bien sabe e ignorar no puede vuestra merced, magnífico señor Ramón Capell, baile de la villa de Tarroja, corregimiento de Cervera, que en el día tres del corriente mes y entre las tres y quatro oras de la tarde, sobre poco más o menos, se presentó, junto con el regidor en orden primero, dos testigos y el portero de la curia de Thorá, en la casa de Rafael Cabanelles, maestro cirujano, de la misma villa, y requirente de este escrito, y sin embargo de no haverse encontrado en ella sino un niño de edad de unos nueve años y un hermano del requirente demente, con todo, pasó vuestra merced a extraer de la casa lo que le pareció y se ha encontrado de menos en ella: siete sábanas, una cubierta de cama, vulgarmente llamada "vànova de borró", dos manteles, unas toallas, tres servilletas, una capa de paño de color azul de común uso del requirente y quatro duros en plata. Esta inopinada execución, a más de haverse practicado y buscado para ello una ora tan cauta como la de que no existiese ninguno de los dueños de la casa por ignorar se pasase a hazer tal estrépitu y ser costumbre en semejantes casos prevenir al dueño de antemano exista en ella para la ora que se le señala, padeze los notorios vicios y nulidades de haverse practicado con efectos prohibidos por derecho, como lo son las sábanas existentes en la cama de común uso

propias de la consorte del requirente y la ropa de porte cotidiano, como lo es la capa, y, a más, no poder atribuir el requirente esta ejecución sino en quererle privar de ejercer el oficio de cirujano en dicha villa sin motivo que justo sea, pues se halla examinado y aprobado para poderlo ejercer en todos los lugares y villas de la provincia de Cataluña, sobre cuya privación tiene recurso pendiente ante superior competente. Por tanto, dando de nulidad notoria de dicha ejecución y demás providencias practicadas así por lo que se dexa mencionado como por no haverse intimado diligencia alguna curial y no devolviéndose al requirente en continente los efectos extraídos y que se han hallado menos en su casa y suspendido hasta superior disposición toda providencia que le impida el libre ejercicio de su oficio, apello, provocho y recurro sobre los citados hechos por ante el excelentísimo señor capitán general de este ejército y principado, su excelentísima y real Audiencia del mismo o por ante el superior tribunal que corresponda y, respeto que toda apelación interpuesta sobre providencias extrajudiciales y gubernativas deven admitirse en ambos efectos, sea así admitida, protestando a vuestra merced de todos los daños, perjuicios y costas hechos y hazederos y requiriendo al portero por quien el presente fuere notificado que de ello haga relación por ante el discreto Francisco Martí, notario público y real de la ciudad de Cervera, y a éste que levante de todo el correspondiente auto, para todo lo qual iterum requirens».

Y que, en señal de dicha notificación, havia entregado copia de la misma interpellación a Rosa Capell, su madre, por ser él ausente, de todo lo que el expresado portero requirió a mí el infrascrito escribano levantase auto, que fue fecho en la expresada ciudad de Cervera en los día, mes y año arriba dichos, siendo presentes portestigos el magnífico doctor en derechos don José de Nuix y de Perpiñá y Ramón [Güell], escribiente, ambos de dicha ciudad, para dicho fin llamados. Y al dicho relacionante, a quien

yo el infrascrito escribano certifico conocer, lo firmó de su mano.

Francisco de Asís Inglés, portero.

Ante mí Francisco Martí y Bonet, escribano.

En la ciudad de Cervera, a los siete días del mes de setiembre, año de mil setecientos noventa y ocho. Por ante mí el escribano y testigos que más abajo se nombrarán ha comparecido el señor Ramón Capell, bayle (según dixo) de la villa de Tarroja, quien presentó un papel de respuesta a la interpellación que por parte del señor Rafael Cabanellas se le presentó en la mañana del día de ayer que es como se sigue:

«Satisfaciendo Ramón Capell, bayle de la villa de Tarroja, a un requirimiento que empieza “Muy bien sabe” y concluye “iterum requirens” que le ha sido presentado a instancia de Rafael Cabanellas, cirujano, dize que quanto ha obrado el respondiente ha sido en virtud de órdenes del cavallero gobernador de la ciudad de Cervera y del teniente de cirujano de la misma ciudad en cumplimiento de la del vizepresidente del Colegio de Cirugía de la ciudad de Barcelonay, aunque, por lo mismo, podía muy bien el respondiente dexar de contextar al requirimiento, pero como éste, al paso que es un tejido de equivocaciones, es una cautela con que quiere ocultar sus dolosos procedimientos y, a más, dexar de obedecer las órdenes repetidas, se le responde que es una falcedad de que lo que ha obrado el requirente haya sido en una hora cauta, pues no lo es la misma que confiesa el requirente entre las tres y quatro horas de la tarde, también es equivocado lo que dize respeto a la falta de havisos, pues sobre havérsele dado sobrados, ha hecho, así de ellos como de las referidas órdenes, un público desprecio y burla, y no menos es equivocado lo que dize tocante a las sábanas exhistentes en la cama de su uso y otras cosas más que expresa en su requerimiento. El respondiente no puede menos que cumplir con las repetidas órdenes y, por lo mismo, no cumpliendo el requirente

Panoràmica de Torroja

con las que se le tienen dadas, procederá como corresponde y deve a su realización y no omitirá manifestar a qualquier superioridad donde acuda el requirente, no sólo su recio modo de obrar para la verificación y cumplimiento de las ante nombradas órdenes, sino también las inovediencias y público desprecio y burla que ha echo de las mismas, para que la conocida justificación de la superioridad se sirva tomar la providencia que reconociere más oportuna para que el requirente sepa el respeto que se merecen las órdenes superiores. Y dando la presente por respuesta, requiere al escribano del requerimiento no dé copia del mismo sin continuación de esta respuesta, de la que levante auto según estilo».

De todo lo que dicho señor Capell requirió a mí el abajo escrito escribano levante auto, que fue fecho en la expressada ciudad de Cervera en los día, mes y año arriba dichos, siendo presentes portestigos Ignacio Garriga, estudiante, y Ramón Güell, escribiente, ambos de dicha ciudad, para dicho fin llamados. Y al dicho señor requirente, a quien yo el infrascrito escribano certifico conozer, lo firmó de su mano.

Ramon Capell.

Ante mí Francisco Martí y Bonet, escribano.

JOSEP M. LLOBET I PORTELLA

Hostal
Jaumet
Fundat el 1890
TORÀ

Ctra. Barcelona-Andorra, s/n
Tel./Fax 973 47 30 77
25750 TORÀ (Lleida)
www.hostaljaumet.com
info@hostaljaumet.com

Tel. 973 53 16 73 - Part. 973 53 16 06 - Av. Mil lenari, 38 - 25200 CERVERA